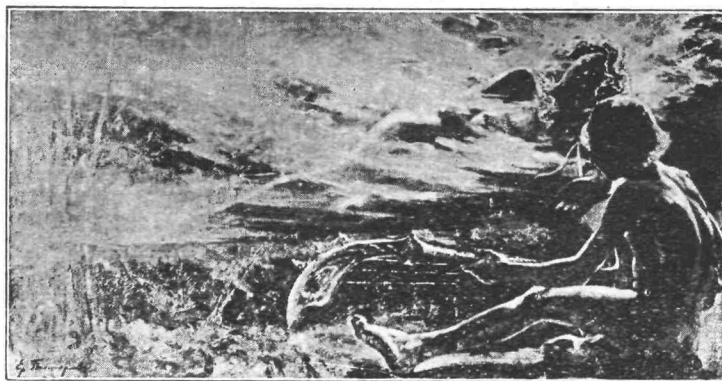

ΕΠΗΜ. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ύδαϊ πρὸς τὰ σύννεφα

(Ἑλαιογραφία)

Ο ΕΥΛΟΘΡΑΥΣΤΗΣ

αναγέννησιν, ὡς τὴν φαντάζομαι, διαβλέπω ἐν τούτοις καὶ μίαν ἐπιστροφὴν εἰς τὸ ἀρχέγονον σημεῖον τοῦ πνευματικοῦ ἀπείρου, ὡσὺν ἐν συμπλήρωμα κύκλου, ὡσὺν μίαν ἐπάνοδον ἐπὶ τῆς φορᾶς κοσμογονικῆς ἐλλείψεως. Οἱ ἀρχαῖοι, νοσταλγοῦντες πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν φῶς, ἐζήτησαν ἐνστικτικῶς δι' ὅλων τῶν φθογγῶν τῆς ὑπάρξεώς των δι' ὅλων τῶν παλμῶν τῆς οὐσίας των νὰ ἔλθουν εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ ἐνδομύχου κάλλους, νὰ συγκοινωνήσουν δι' αὐτοῦ μὲ τὰ δένδρα καὶ τὰ βουνὰ καὶ τὰ κύματα καὶ τοὺς ἀνέμους, εἰς τὸν κοινὸν καὶ φρικτὸν πρὸς τὴν Εἰμαρμένην ἀγῶνα, νὰ λουσθοῦν εἰς τὴν ἀρχικὴν πηγὴν πάσης ὑπάρξεως. Ἡ ἐρχησις, τὴν ὁποῖαν παραβάλλω πρὸς τὴν δόνησιν νεφελώδους οὐσίας, ὅταν αὕτη θέλῃ νὰ πλάσῃ κόσμους, τὸ ἄσμα, ἄλλη τις ἀναπνοὴ τοῦ αἵλου μας ὀργανισμοῦ, αὕτη ἡ φωνὴ τοῦ ἀπολύτου κάλλους ἀναγνωρίζοντος ἑαυτὸ ὡς οὐσίαν τῶν ὄντων, ἡ μίμησις, δημιουργία ἐν δημιουργίᾳ, ὅπως ὅλαι αἱ μορφαὶ καὶ γραμμαὶ περιέχουν καὶ ἀναπαραστοῦν τὴν μίαν καὶ πρώτην γραμμὴν καὶ μορφήν, τὴν ἰδέαν: καὶ αἱ τρεῖς αὗται ἐκφάνσεις μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς νοσταλγίας πρὸς τὴν πηγὴν τῆς Ζωῆς ἐξεδηλώθησαν συγχρόνως εἰς τὸ ἀρχαῖον δρᾶμα, ἀπετέλεσαν τὴν ποίησιν, ἥτις ὡς ἐκ τούτου εἶνε ἡ μόνη ἀλήθεια εἰς τὸν κόσμον. Ἄν ὅμως εἰς τὸ πέταλον τοῦ βόδου, τὸ παλλόμενον εἰς τὴν σκίαν, ἀνευρίσκομεν τὴν ἀρχαίαν νοσταλγίαν, τὴν ἀρχαίαν ποίησιν, τὴν ἀρχαίαν ἀλήθειαν, ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι ἐλθμονήσαμεν τὸν παλαιὸν πόθον, μόνον σκοπὸν τῆς ὑπάρξεώς μας, καὶ οὕτω μὲ τὸ κύλισμα τῶν χρόνων, αἱ διάφοροι ἐνστικτοὶ ἐκδηλώσεις τῆς ἐνιαιίας τάσεως πρὸς τὸν φωτεινὸν πυρῆνα διεσπάρθησαν ἀπ' ἀλλήλων εἰς ἄλλα μέρη φεγγαβοῦ ὕλης· καὶ ἂν ἔσυν εἰσέτι αὐτοτελεῖς καὶ αὐτόφωτοι, τοῦτο ὀφείλεται τὰς ὀλίγας ἀκτῖνας τοῦ παλαιοῦ ἡλίου, αἵτινες εἰς αὐτὰς ἀπέμειναν».

Καὶ ἡ «Νέα Σκηνή» ἰδρύθη.

Ἄς εἶνε γόνιμος ἡ γῆ ὅπου ἐναπέθεσεν ὁ νέος μύστης τῆς τέχνης τὸν ἀγαθὸν σπόρον. Ἄς διαβοῦν ἐπάνωθεν τῆς τὰ γονιμοποιᾶ σύννεφα βραδείας, ἀλλ' ἰσχυρᾶς θυέλλης. Καὶ ἄς καταπέσῃ ἀπὸ τοῦ ὕψους ἡ δρόσος ἡ θεία διὰ νὰ ποτίσῃ τὸ χῶμα.

Ἐπειτα θ' ἀναλάμψῃ καὶ πάλιν τὸ γαλανὸν στερεώμα καὶ ἐλκνόμενον ἀπὸ τὸ ὑπέρτερον φῶς, τὸ ἀπ' οὐρανῶν καταχεόμενον, θ' ἀνέλθῃ πρὸς τὸ κυανοῦν τῶραϊον φυτὸν μὲ τὰ ὄνειρευτὰ ἄνθη.

Ἐξ ὅλων τῶν χαρακτηρισμῶν οἱ ὁποῖοι ἐδόθησαν εἰς τὸν αἰῶνά μας, ὁ ἐπιτυχέστερος καὶ ἀληθινότερος εἶνε ἀναμφιβόλως τὸ ἐπιθέτον τοῦ «σιδηροῦ». Ὁ σίδηρος, τὸ παλαιὸν Στοιχεῖον, ἔγινε στοιχεῖον ζωῆς καὶ ὅρος ὑπάρξεως διὰ τὴν ἐποχὴν μας. Ἐξεδίωξε τὸ ἀσθενὲς ξύλον εἰς τὸν καθημερινὸν μας βίον, ἀντικατέστησε τὸ χῶμα, διαστρωθεὶς ἀνὰ τὰς ἐκτάσεις τῶν δρόμων εἰς δύο ἀδελφωμένους παραλλήλους, ἐξηπλώθη ἐπὶ τῶν ὑγρῶν κελεύθων καὶ τὰ διεσχίσε συναρμολογούμενοι εἰς γιγαντιαῖα κελύφη. Καὶ τὸ βλέμμα μας συναντᾷ ἀνὰ πᾶν βῆμα τὸ σκοτεινὸν τοῦ χρώματος καὶ ἀντιλαμβανόμεθα παντοῦ τὴν ἰσχυράν του παρουσίαν.

Ἄλλοτε εἰς τοὺς εὐτυχισμένους καιροὺς, τοὺς «λευκοὺς καιροὺς» ἐβασίλευεν, ὡς τύραννος ἀήτητος, τὸ μάρμαρον. Ἐσελάγιζον τότε οἱ δρόμοι καὶ ἀντενέκλων φῶς θαμβόνων· ναοὶ καὶ μέγαρα καὶ οἶκοι καὶ ἀνδριάντες καὶ ἀγάλματα ἀπῆστραπτον ἀπὸ τὴν ἀγνὴν του λευκότητά.

Τώρα ὁ λευκὸς βασιλεὺς ἡττήθη καὶ τὸν ἐνδοξὸν θρόνον του κατέλαβεν ὁ νέος κυρίαρχος, τὸ βαρὺ μέταλλον. Καὶ μαζὴ μὲ τὸν ἐκπτωτὸν βασιλέα, τὸν σχεδὸν λησμονηθέντα, παρηγκωνίσθη καὶ ἡ θάνατος τέχνη, ἡ ὁποία ἀπ' αὐτοῦ ἦν τλεῖ ζωὴν καὶ σάρκα, ἡ ἀνυψωθείσα εἰς ἀκμήν καὶ κάλλος ὑπὸ τῆς σμίλης τοῦ Λυσίππου καὶ τοῦ Σκόπα καὶ τῶν ἄλλων ἀθανάτων. Ἡ νέα γλυπτικὴ εἶνε πτωχὴ εἰς ἔργα δυνάμειος καὶ ὕψους. Πλὴν δημιουργημάτων τοῦ Κανέβα, τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου, τοῦ Θορβάλσεν, τὰ ὁποῖα φέρουν τὴν σφραγίδα τῆς αἰωνίας τέχνης βαθύτατα ἐγχαραγμένην ὑπὸ τῆς μεγαλοφυΐας των, τᾶλλα, μὴ ἐπιζῶντα συνήθως τοῦ γεννήτορος ἢ τοῦ αἰῶνος των παρέρχονται, ὡσὺν διαβάται καθημερινοί.

Ἄν εἶνε ἀληθὲς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τοσαύτως ἐπανελήφθη, ὅτι ἡ γλυπτικὴ τῆς σήμερον δὲν εἶπεν ἀκόμη τὴν τελευταίαν τῆς λέξιν, κατὰ μείζονα βεβαίως λόγον εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ νέα ἐλληνικὴ Γλυπτικὴ δὲν ἐφέλλισεν ἀκόμη τὴν πρῶτην συλλαβήν.